

Una primera lectura del resultat

Històricament, les municipals han demostrat ser unes eleccions amb poca participació

ÀNGELS PONT

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 30.05.07

La primera dada que tothom ha posat en relleu en aquestes eleccions és l'abstenció. Certament, és un indicador rellevant donat el pes que té i la tendència que marca. A pesar de tot, per fer-ne una lectura acurada i més exacta, i també per evitar l'alarmisme que produeix, és important adoptar una perspectiva històrica i situar-la en el context en què ha tingut lloc.

Primer. Històricament, i especialment des del 1991, les eleccions municipals han demostrat ser uns comicis poc participatius. Des d'aleshores, les dues vegades que s'ha superat el 60% dels vots, el 1995 i 2003, s'afegia al context municipal una situació política relativament crispada en l'àmbit general: el 1995, prèviament a la primera victòria dels populars a Espanya, i el 2003, en plena crítica social per la posició del Govern d'**Aznar** enfront de la guerra de l'Iraq. En ambdós casos, hi ha un protagonista de fons, el Partit Popular, que s'ha mostrat a Catalunya com un fort dinamitzador de la participació electoral, no només en les municipals sinó també en les eleccions d'altres tipus.

Segon. Les eleccions municipals sempre havien precedit les autonòmiques, i en bona part servien per marcar les tendències que es donarien en aquestes últimes. A les municipals del 1995, tant CiU com el PSC van retrocedir de forma relativament important mentre que el PP, Esquerra Republicana i ICV van avançar. Aquests mateixos moviments es van donar sis mesos més tard a les autonòmiques, les primeres en què **Pujol** va perdre la majoria absoluta que tenia des del 1984. Una cosa similar va passar el 1999, quan uns excel·lents resultats dels socialistes a les municipals (amb la participació més baixa fins a aquell moment) van obrir el camí als millors resultats del PSC en unes autonòmiques. Ara, el 2007, les eleccions municipals han perdut aquest caràcter de primàries, la qual cosa per a alguns és un incentiu menys per acudir a les urnes.

Tercer. Els índexs de participació són irregulars segons el tipus d'elecció, cosa

que posa de manifest que la desmobilització no només obeeix a desinterès o a allunyament de la política sinó a les circumstàncies i al tipus d'elecció que hi ha en cada moment. No hem de perdre de vista que, fa tan sols tres anys, un 76% dels catalans van acudir a les urnes en unes generals.

Quart. El fet que aquestes eleccions hagin estat, pel que s'ha assenyalat en els punts anteriors, més municipals que mai, és a dir, on les realitats locals, la gestió dels governs i dels alcaldes hagin estat l'element principal que presidia els comicis. No només l'abstenció sinó la diversitat dels resultats en els més de 900 municipis fa que cap formació política pugui sortir autènticament satisfeta dels resultats que ha obtingut. De fet, com no havia passat en altres eleccions municipals, no hi ha unes tendències clares que es puguin generalitzar per cap dels partits. El PSC ha obtingut unes victòries sense precedents en algunes localitats (com Lleida i Granollers), mentre que en altres ha retrocedit de manera considerable (com a Badalona, Olot i Figueres). Una cosa similar es pot dir de CiU, que, tot i ser el partit que ha perdut menys vots, ha millorat i obtingut uns extraordinaris resultats en alguns municipis (per exemple a Sant Cugat, Valls i Martorell), ha patit unes baixades molt notables (com a Sant Feliu de Guíxols, Mollerussa i Tarragona). I així, no hi ha cap partit del qual es pugui parlar d'una tendència generalitzada a la major part de la geografia catalana.

Cinquè. Que hi hagi una explicació des del punt de vista de l'anàlisi electoral no vol dir que no ens hagi d'inquietar l'abstenció. El fet és, però, que ens hauria de preocupar des de fa temps. De forma regular, fins i tot a les eleccions més participatives, els grans números ens diuen que entre un 20% i un 25% de ciutadans no acudeixen mai o gairebé mai a les urnes, i al voltant d'un 25% més va a votar de forma puntual segons el tipus d'elecció, la situació política conjuntural o el que s'hi juga en cadascuna. Sembla, per tant, que hi ha una disposició a assumir sense gaires complexos, tant per part de la classe política com per part de l'opinió pública, el primer 25%, però en canvi es fa més difícil assumir aquest segon 25%.

Sisè. ¿Quines són les motivacions d'aquesta quarta part de l'electorat que a vegades vota i a vegades no? Les causes, possiblement, són diferents de la manca d'interès. Tot i que el millor mètode per a l'estudi de les motivacions de l'abstenció no està en les enquestes, quan els demanem el perquè de l'abstenció, els que es reconeixen abstencionistes (que són menys dels que ho acaben sent) donen motius variats: falta d'alternativa, qui governa ja li agrada, no li interessen aquestes eleccions, tots els polítics són iguals, tinc altres compromisos... No és estrany que, salvades excepcions, en algunes localitats on hi havia una perspectiva de canvi més clara la participació mitjana és més alta i el diferencial en relació amb el 2003 més petit (hi trobem casos com Figueres, la Bisbal, Martorell o Vic, entre altres, on hi ha hagut un cert rebombori electoral). Tampoc és estrany que, en molts municipis on hi ha una relativa continuïtat, l'abstenció s'ha incrementat més notablement que la mitjana catalana (Mataró, Balaguer, Mollet del Vallès o la mateixa Barcelona).

Setè. ¿Qui són aquest 25% d'abstencionistes mòbils que algunes vegades hi participen i altres vegades no? A falta d'una anàlisi més acurada, són gent jove i de mitjana edat, informada, amb nivell d'estudis mitjà o alt, que han crescut en democràcia i plenament integrats al sistema, que exerceixen el vot com un dret i no com una obligació i que, per tant, assumeixen l'abstenció com una opció més sense complexos.

Vuitè. I finalment, doncs, per explicar l'abstenció hem de tenir presents tots i cadascun d'aquests punts. La baixa participació ha tornat a ser el més destacat de les eleccions municipals, però ja ho havia estat el 1991 i el 1999. Mai com ara, i al marge dels mateixos comicis, hi havia tants canals de comunicació i participació oberts als ciutadans i, per tant, mai com ara la llibertat per utilitzar-los. Potser en clau electoral el que reclamen els ciutadans és més política i no més gestió. I, a l'inrevés del que està de moda, més diferenciació de projectes que de propostes concretes. En definitiva, més lideratge social i polític d'estils, idees i principis.